

**Hetken kuluttua Vastuullisuus yhteishankinnoissa
TEAMS toimittajille ja asiakkaille**
Lämpimästi tervetuloa mukaan!
TEAMS-info tallennetaan

Välttääksemme tietoliikenteeseen liittyvät häiriöt, huomioithan seuraavat asiat:

- ✓ Pidä TEAMS-videokamera pois päältä kokouksen aikana, voit moikata kaikkia kamera päällä alussa halutessasi
 - ✓ Pidä TEAMS-mikrofoni pois päältä kun et puhu
- ✓ Pyydämme, että esität mahdolliset kysymykset kommentti-kentässä ajankäytön tehostamiseksi tai puheenvuorosi aikana
- ✓ Mikäli tietoliikenteessä ilmenee ongelmia (esimerkiksi ääni ei kuulu tai jaettava materiaali ei näy) laita siitä heti viestiä Teamsin viestikenttään. Mikäli yhteys katkeaa kokonaan, laita sähköpostia osoitteeseen milja.virtanen@hansel.fi.

Materiaali tallennetaan Vastuullisuus Skype infosta Ravintolapalvelut DPS omille verkkosivuille.
Materiaalin saa myös erikseen pyydettäessä osoitteesta milja.virtanen@hansel.fi linkkinä

Vastuullisuus yhteishankinnoissa Ravintolapalvelut DPS

Kategoriapäällikkö Milja Virtanen 25.8.2021

Elintarvikkeet ja ravintolapalvelut

Vastuullisuus yhteishankinnoissa

Ravintolapalvelut DPS

Tervetuloa

- Hankinta Suomi – kansallinen hankintastrategia, Maria Röykkä
- Ajankohtaiset Valtioneuvoston periaatepäätökset, Milja Virtanen
- Vastuullisuus yhteishankinnoissa, Milja Virtanen
- Ravintolapalvelut 2021 DPS vastuullisuusvaatimukset (vastuullisuusanalyysi + vastuullisuusliite + vinkit asiakaskisaan), Milja Virtanen
- Asiakaskohtaisia esimerkkejä
 - Laurea AMK: Kestävä vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu
 - Itä-Suomen yliopisto: Kestävä vastuullinen ja hiilineutraali UEF

Tervetuloa seuraamme iltapäiväksi

Maria Röykkä
Kehittämispäällikkö
Hankintojen kehittäminen

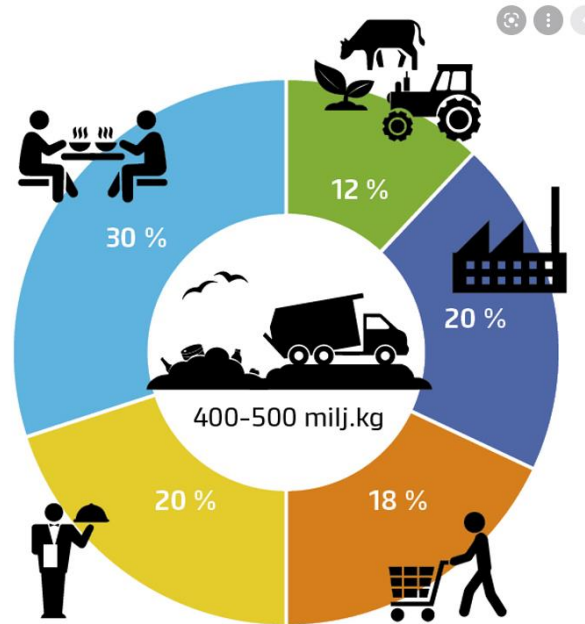
Milja Virtanen, ETM
Kategoriapäällikkö
Elintarvikkeet ja ravintolapalvelut

Pienilläkin teoilla on merkitystä

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutoksella on tuhoisia seurauksia maapallon luonnolle. Se aiheuttaa elinympäristöissä, kuten metsissä, merissä ja arktisilla alueilla, niin suuria muutoksia, etteivät lajit enää pysty selviytymään. Mitä enemmän lämpötila nousee, sitä suurempia muutokset ovat, ja sen vaikeampi luonnon on sopeutua niihin.

<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/ruoka-ja-ravitsemus/ruokahavikki/>

Ruokahävikin hallinta säästää kustannuksia

Hyvinvointi

YLIPAINO

Jo lähes kolmannes ihmiskunnasta kantaa liikakiloja – suomalaisillakin vielä paljon tekemistä

Maailman lihavimmat aikuiset löytyvät Egyptistä ja lihavimmat lapset Yhdysvalloista.

Kuva: Yle Uutisgrafiikka

<https://yle.fi/uutiset/3-9678507>

Ilmastonmuutoksen myötä

- Luonnon monimuotoisuus köyhtyy hälyttävää vauhtia.
- Luonnon monimuotoisuus mahdollistaa elämämme maapallolla. Monimuotoinen luonto tuottaa meille muun muassa vettä, ruokaa, happea sekä lääkkeitä.
- Myös ruoantuotanto vaikeutuu ilmastonmuutoksen edetessä: kasvavat lämpötilat sekä muutokset sademäärissä uhkaavat maailman ruokaturvaa.

Ravintola-alan työvoimapula

Työvoimapula uhkaa ravintola-alaa

🕒 2 min 📅 ti 1.11.2011 🔄 toistaiseksi 👁️ 5 katselua

Matkailu- ja Ravintolapalvelut pelkäävät työvoimapulan uhkaavan yrityksiä, mikäli alan koulutuspaikkoja karsitaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö suunnittelee 1 300 aloituspaikan leikkaamista.

Nousukausi on ikävästi nostanut taas eteemme Suomen talouden vuosia jatkuneen perusongelman eli pulan osaavasta työvoimasta. Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) julkisti tiistaina heinäkuun suhdannebarometrin. Sen vakavin viesti on pula ammattitaitoisesta työvoimasta. Työvoimapula on nyt EK:n mukaan vieläkin pahempi kuin ennen koronaa ja se uhkaa tyrehdyttää talouden kasvun.

Koronakriisi huomioon ottaen työvoimapula tuli eteen nopeasti ja se näyttää yllättäneen monet asiantuntijat. EK:n barometrin mukaan ennätyksellisin suuri osuus palvelualojen yrityksistä eli 32 prosenttia vastaajista kertoi työvoiman saatavuusongelmista keskellä kesää eikä tilanne tule EK:n mukaan helpottamaan syksyllä, päinvastoin.

Mika Koskinen

mika.koskinen@iltalehti.fi

27.07.2021 klo 15:59

HS Visio | Työllisyys

Miksi työpaikat eivät täyty?

Ravintolat sulkevat oviaan, koska töille ei ole tekijöitä. Terveystieteiden tutkimuksessa työvoimapula on vielä suurempi. HS Visio kysyi, mitä ongelmille on tehtävissä.

Kestävän kehityksen tavoitteet Ravintolapalvelut DPS

Julkisiin elintarvikehankintoihin ja ruokapalveluihin liittyy tärkeitä kestävän kehityksen tavoitteita.

Valtioneuvosto linjasi Kansallisen julkisen hankintojen strategiassaan näin:

”Edistämme kestäväää ruokajärjestelmää elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa ja käytämme kestävästi ja vastuullisesti tuotettuja elintarvikkeita” sekä

”Tuemme julkisilla hankinnoilla Suomen hiilineutraalisuustavoitetta 2035 ja kiertotalouden toteuttamista”

Hanselin kehityspäällikkö Maria Röykkä KEHYS (Hankintatoimen kehittäminen)

HANSEL

Hankinta-Suomi: kansallinen hankintastrategia

Kehityspäällikkö Maria Røykkä, 25.8.2021

*Vastuullisuus yhteishankinnoissa
Ravintolapalvelut 2021- 2025*

Kansallinen julkisten hankintojen strategia

STRATEGINEN JOHTAMINEN

Johdamme hankintoja strategisena toimintona ja hyödynnämme hankintojen potentiaalin tavoitteidemme saavuttamisessa

HANKINTATAIDOT

Teemme hankinnat ammattimaisesti ja kehitämme osaamistamme jatkuvasti

TIEDOLLA JOHTAMINEN JA VAIKUTTAVUUS

Suomi on edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä

TOIMIVAT HANKINNAT

Teemme toimivia ja laadukkaita hankintoja osallistavasti ja edistään markkinoiden elinvoimaisuutta

INNOVAATIOT

Ratkaisemme haasteita innovaatioilla ja teemme hankintoja kokeilevasti ja kehitysmuotoisesti

TALOUDELLINEN KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla yhteiskuntavastuullisesti julkisen talouden kestävyyttä

SOSIAALINEN KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla sosiaalista yhteiskuntavastuuta julkishallinnon sekä yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä

EKOLOGINEN KESTÄVYYS

Suomi on ekologisten julkisten hankintojen suunnannäyttävä

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

KUNTA
LIITTO

9.8.2021

3

[Kansallinen julkisten hankintojen strategia 2020](#)

[Liite 1: toimeenpanon kuvaus](#)

[Liite 2: strategiset vaikuttavuusmittarit](#)

[Hankinta-Suomi - Valtiovarainministeriö \(vm.fi\)](#)

JULKISET HANKINNAT STRATEGISEN JOHTAMISEN VÄLINEENÄ

Julkiset hankinnat on konkreettinen väline edistää muutos- ja vaikuttavuustavoitteita sekä uudistaa julkista hallintoa

Hankintojen johtaminen on hankintojen potentiaalinn tunnistamista ja taktisia valintoja – osaamisen ja resurssien optimaalista kohdistamista. Johtamisen välineinä mm. hankintojen strategiset linjaukset ja toimintasuunnitelmat/ tiekartat sekä niiden seuranta

Vastuullisten hankintojen toteuttaminen (mm. vastuullisuutta edistävät vähimmäisvaatimukset, vertailukriteerit, sopimusehdot). Vastuullisten hankintojen tekeminen tilauksissa.

STRATEGIA

JOHTAMINEN

VASTUULLISET
HANKINNAT

Strategian tahtotila: Suomi on ekologisten julkisten hankintojen suunnannäyttäjä

Edistämme kestäväää ruokajärjestelmää elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa ja käytämme kestävästi ja vastuullisesti tuotettuja elintarvikkeita

- Kestävä ruokajärjestelmä on ruokaturvan perusta. Ilmastonmuutos, monimuotoisuuden häviäminen ja kriisitilanteet voivat heikentää Suomessakin ruokaturvaa merkittävästi. Hyvällä huoltovarmuudella turvataan kriisitilanteiden edellyttämä ruoantuotannon omavaraisuus. Elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa tulee käyttää hankintakriteereitä, jotka edistävät ympäristön kannalta hyviä viljelymenetelmiä, elintarviketurvallisuutta, ravitsemusta sekä eläinten hyvinvointia ja terveyttä, ja jotka edistävät samalla kestäväää ruokahuoltoa ja ekologista kestävyyttä

- [HILMI-hankkeen loppuraportti](#)
- [Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin – Suosituksia vaatimuksiksi ja vertailukriteereiksi \(12/2020\)](#)
- Loppuvuonna julkaistaan pelikirja Vähähiilisten hankintojen kehittämisohjelman tuotoksista ja opeista
- Useampi mittari osoittaa kehityksen. Eräs mittareista: Luomuruoan edistäminen ruokapalveluhankinnoissa. Vuonna 2030 luomun osuus on 25 % ruokapalveluhankinnoista.

Missä mennään kansallisen julkisten hankintojen strategian toimeenpanossa?

HANKINTA-SUOMI seminaari 29.9.2021

*Tilaisuus järjestetään hybridi-mallilla. Tarkemmat tiedot ja ilmoittautuminen avataan elokuussa.
Tervetuloa!*

vm.fi/hankinta-suomi

Ministeri Paatero 30.3.2021 Etelä-Suomen Sanomissa ja Lapin Kansassa:

”Hankintojen kehittämisestä vastaavana ministerinä kannustan kuntapäätäjiä ja kuntavaaliehdokkaita selvittämään, mikä hankintojen tilanne on omassa kunnassa. Kunnissa tulisi tunnistaa sellaiset hankinnat, joilla voidaan aidosti vaikuttaa, ja aloittaa muutos niistä.”

- Kuntasektorilla **uudet valtuustot** aloittavat syksyllä – julkisilla hankinnoilla voidaan edistää kuntastrategiaa
- **Valtionhallinnossa** kansallisen hankintastrategian tavoitteita viedään **tulosohjaukseen** – julkisten hankintojen merkitys ja mahdollisuudet on tunnistettu
- Olemme yhä valveutuneimpia ja kiinnostuneempia siitä, **mihin verovaroja käytetään ja mitkä ovat hankintojemme vaikutukset**

HANSEL

Valtioneuvoston periaatepäätökset (Vnp)

Kategoriapäällikkö Milja Virtanen, 25.8.2021

*Vastuullisuus yhteishankinnoissa
Ravintolapalvelut 2021- 2025*

Ajankohtaiset Valtioneuvoston periaatepäätökset (Vnp)

- <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/periaatepaatokset/voimassa-olevat>
”Valtioneuvoston periaatepäätökset ovat luonteeltaan poliittisia kannanottoja, ohjeita ja suuntaviivoja, jotka koskevat Hanselin Asiakkaita.
Lopulliset päätökset niiden käytäntöön soveltamisesta tekee Asiakas strategisten päätöstensä mukaisesti.”
- Vnp voi perustua lakiin tai se voi johtaa uuteen lainsäädäntöön tai lainsäädännön muutokseen
 - Energiatehokkuuslainsäädäntö & valtioneuvoston periaatepäätöksessä 13.6.2013 kestävien ympäristö- ja energiaratkaisujen (cleantech-ratkaisut) edistämisestä julkisissa hankinnoissa
- Vnp voi olla toimeenpano-ohjelma
 - Esimerkiksi sydänmerkki, ravitsemuspassi, ympäristöosaavapassi

Ajankohtaiset Valtioneuvoston periaatepäätökset (Vnp)

- Vnp voi olla valtioneuvostotasoinen strategia, jonka toteutumista seurataan Ammattikeittiöiden luomun käytön lisääminen. Suomen Kansallisessa hankintastrategiassa luomun käytön tavoitteeksi julkisissa keittiöissä on asetettu 25 prosenttia vuoteen 2030.

Luomu 2.0 – Suomen kansallinen luomuohjelma vuoteen 2030

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163286>

Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta julkisten hankintojen strategiasta VM/2020/156

<https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f806d890d>

- Vnp voi olla edistämishjelma
 - Valtioneuvoston periaatepäätös Kotimaisen kalan edistämishjelmasta 8.7.2021

<https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f8073bcab>

HANSEL

Vastuullisuus yhteishankinnoissa

Kategoriapäällikkö Milja Virtanen, 25.8.2021

*Vastuullisuus yhteishankinnoissa
Ravintolapalvelut 2021- 2025*

Vastuullisuus yhteishankinnoissa

Jokaisessa yhteishankintasopimuksessa on huomioitu vastuullisuus

- soveltuvuusvaatimuksissa
- sopimusehdoissa
- Code of Contact -liite tai vastuullisuus -liite

Vastuullinen sopimushallinta sopimuskaudella

Hanselin vastuulla:

- Sopimuksessa edellytettyjen tuotteiden ja palvelujen laatuun liittyvien vaatimusten ja sopimusehtojen noudattamisen valvominen **Toimittaja vastaa omasta toiminnastaan**
- Toimittajien ja alihankkijoiden taloudellisen tilanteen ja lakisääteisten velvoitteiden hoitamisen seuraaminen yhdessä taloushallinnon kanssa, mm Vastuu Group raportit
- Myynnin ja asiakaskohtaisten sopimusten oikea raportointi
- Toimittajahallinnan työkalut: XRM, verkkopalvelu, Qlicksense, Asiakastiedon raportit

Asiakkaille työkaluja:

- Asiakasraportit
www.tutkihankintoja.fi
- Hankintapulssi
- Hankintasopimus

Toimittajalle työkaluja:

- Verkkopalvelu
<https://www.tutkihallintoa.fi/>
- Toimittajapulssi
- Hankintasopimus

Taustoja vastuullisuusseurantaan

- Hankintalain 135 §: Hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskauden aikana
 - Soveltuvuusvaatimukset ovat aina voimassa ja niiden toteutumista seurataan koko sopimuskauden ajan.
 - Sopimusehdot ovat voimassa siihen saakka, kun asiakkaan hankintasopimus on voimassa: ”Toimittaja noudattaa DPS-sopimuksen liitteenä olevaa vastuullisuusliitettä ja Asiakkaan Hankintasopimuksessa määrittelemiä vastuullisuuteen liittyviä vaatimuksia.” ja ”Asiakas määrittelee tarkemman hankinnan kohteen dynaamisen hankintajärjestelmän sisäisessä kilpailutuksessa ja hankintasopimuksessa.”
 - Palvelun vaatimuksia ovat myös muut Asiakkaan dynaamisen hankintajärjestelmän sisäisessä kilpailutuksessa esittämät vaatimukset.
 - Toimittajan velvoitteena on seurata alihankkijoitaan (vastaa heistä kuin omasta toiminnastaan)
- Toimittajayhteistyöpalaverissa vastuullisuus on vakioagendalla
- Vastuullisuusauditoinnit ovat mahdollisia (sopimusehdot)

Ravintolapalvelut 2021–2025

DPS

Asiakkaille

Yleistiedot

Asiakirjat

Minikilpailutuksen ohje

Toimittajat

Asiakkaat

Vastuullisuus

Ympäristövastuu

Sosiaalinen vastuu

Taloudellinen vastuu

Vastuullisuus on Hanselille tärkeä arvo ja haluamme edistää vastuullisten ja innovatiivisten julkisten hankintojen tekemistä yhteiskunnassa. Työvälineenä toimii Hanselin kehittämä vastuullisuusanalyysi, joka tehdään yhteishankintakilpailutusten yhteydessä. Vastuullisuusanalyysissä käydään yksityiskohtaisesti läpi vastuullisuuden osa-alueet ja sen tekemisestä on vastuussa kategoriapäällikkö. Analyysiin kuuluu vuoropuhelu yhtiön vastuullisuusryhmän kanssa. Mikäli Hanselin asettamat kriteerit täyttyvät voi hankinta saada yhden tai useamman tunnuksen:

- ympäristötunnus
- sosiaalisen vastuun tunnus
- taloudellisen vastuun tunnus
- innovatiivinen hankinta.

Tunnuksen myöntää kaksi yhtiön vastuullisuusryhmän jäsentä yhdessä.

-yhteishankinta on saanut seuraavat tunnukset: **ympäristötunnus, sosiaalisen vastuun tunnus ja taloudellisen vastuun tunnus.**

Asiakkaiden työkaluna asiakaskohtaisen kilpailutuksen suunnittelussa on Vastuullisuusvalinnat liite.

HANSEL

Vastuullisuus- analyysi

Kategoriapäällikkö Milja Virtanen, 25.8.2021

*Vastuullisuus yhteishankinnoissa
Ravintolapalvelut 2021- 2025*

Vastuullisuusanalyysi

[🏠](#) > [Tietoa meistä](#) > [Hansel lyhyesti](#) > [Vastuullisuus](#)

- Vastuullisuusanalyysi on Hanselin käyttämä työkalu
- Yhteishankinnassa laaditaan vastuullisuusanalyysi esiselvitysvaiheessa
- Vastuullisuusanalyysin avulla voidaan selvittää
 - Soveltuvuusvaatimusten taso
 - Sopimusehtojen taso
 - Kaikkia asiakaskohteita koskevat vaatimukset
 - Asiakaskohtaiset vaatimukset
 - Asiakaskisan rajaukset

<https://vuosikertomus2020.hansel.fi/>

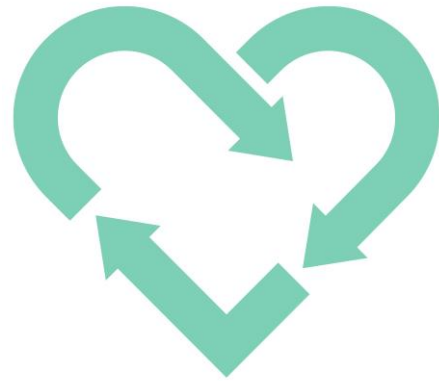
Hanselin vastuullisuusanalyysi

Työkalu yhteishankintojen vastuullisuuden arviointiin

Taloudellinen vastuu

Pitkät perinteet:
automatisoitu
toimittajavalvonta,
tilaajavastuulain seuranta

Ympäristövastuu

Ympäristötunnus otettu
käyttöön 2009

Sosiaalinen vastuu

Riskianalyysit vuodesta 2012

Code of Conduct
sopimustoimittajille 2017

[\(Finnwatch-yhteistyö\)](#)

Innovatiivinen hankinta

Mahdollisuuksien aktiivinen
tunnistaminen ja
hyödyntäminen

Asiakas – valmistaja –
Toimittaja yhteistyön hedelmiä

Vastuullisuus -liite

- Vastuullisuusvaatimukset on kuvattu lyhyesti Hanselin verkkosivulla kunkin yhteishankintasopimuksen välilehdellä Vastuullisuus (näkyvyys asiakkaille)
- Asiakas voi muokata minikisaan oman version vastuullisuusliitteestä
- Vastuullisuusliite ohjaa miettimään vastuullisuuteen liittyviä valintoja, joista tulee tavoitteita tai vaatimuksia sopimuskaudelle

Ympäristövastuu

- Tässä hankinnassa kasvihuonepäästöjen vähentämistä edistetään mahdollistamalla ja kannustamalla asiakkaita vaatimaan ilmasto- ja aterioita ruokalistoille.
- Tässä hankinnassa on mahdollisuus vaatia asiakkaan kilpailutuksessa:
 - ympäristön monimuotoisuuden säilymistä muun muassa tarjoamalla ruokalistoilla MSC kalatuotteita, järvikala- ja lähimerialueiden kalatuotteita ja luomutuotteita.
 - kasvisruoan määrän lisäämistä asteittain ruokalistoille.
 - eläinten hyvinvoinnin edistämistä tarjoamalla ruokalistoilla vapaan lehmän maitotuotteita ja vapaan kanan kananmunatuotteita.
 - ruoka- ja ravitsemussuosituksien noudattamista ja sydänmerkkiaterioiden tarjoamista
- Lisäksi tässä hankinnassa edistetään jätteiden määrän vähentämistä.
- **Soveltuvuusvaatimuksena** kaikille toimittajille on ympäristöhallinnan toimenpiteitä ja Vastuullisuus liitteellä kuvattuihin vaatimuksiin sitoutuminen koko sopimuskauden ajaksi. .

Sosiaalinen vastuu

- Tässä hankinnassa on mahdollisuus vaatia asiakkaan kilpailutuksessa hankinnoilla työllistämistä siten että toimittajan tulee ottaa työssäoppijoita ja harjoittelijoita tutustumaan työelämään tai teettää opiskelijoilla opinnäytetöitä tai työllistää vajaakuntoisia.
- Tässä hankinnassa on mahdollisuus vaatia asiakkaan kilpailutuksessa reilun kaupan, Rainforest Alliance (UTZ) sertifioituja tuotteita.
- Tässä hankinnassa on mahdollisuus vaatia asiakkaan kilpailutuksessa yritys- ja yhteiskuntavastuuseen liittyviä vaatimuksia.

Taloudellinen vastuu

- Sopimustoimittajalle on asetettu riskiluokkavaatimus ja tämän taloudellista suorituskykyä seurataan sopimuskaudella automatisoidusti Hanselissa. Myös alihankkijoiden riskiluokat tarkistetaan säännöllisin väliajoin.
- Hankinta on asiakkaalle kustannustehokas: asiakas saa taloudellista etua tuotteiden ja palvelujen hinnoissa sekä prosessisäästöjä Hanselin toteuttaman dynaamisen hankintajärjestelmän ylläpidon ja sopimushallinnan myötä.

Lisätietoja

- Lisätietoja vastuullisuusasioista saat tarvittaessa kategoriapäälliköltä

HANSEL

Asiakasääni

Vinkkejä asiakaskisoihin saat tutustumalla erilaisiin tarjouspyyntöihin

- Jokaisella asiakkaalla on oma hankintastrategia

JOKAINEN TARJOUSPYYNTÖ ON ERILAINEN

- Tutustu vaatimukseen ja ota ne huomioon tarjouspyyntöä/ tarjousta tehdessäsi, käy markkinavuoropuhelua, kysy ja kommentoi
- Asiakaskohtaisia esimerkkejä
 - Laurea AMK: Kestävä vastuullinen ja hiilineutraali ammattikorkeakoulu, Elina Flemming
 - Itä-Suomen yliopisto: Kestävä vastuullinen ja hiilineutraali UEF, Tarja Harjula

Osallistu keskusteluun
- kysy, kerro ajatuksistasi

Itämeripäivä 26.8.2021

Itämeripäivä on John Nurmisen Säätiön käynnistämä jokavuotinen juhlapäivä meren kunniaksi. Päivän tavoitteena on innostaa ihmiset nauttimaan ainutlaatuisesta kotimerestämme sekä tekemään konkreettisia tekoja sen hyväksi. Juhlinnan lisäksi Itämeripäivän tarkoituksena on lisätä tietoa meren monimuotoisesta luonnosta, kulttuurista ja historiasta.

Aina elokuun viimeisenä torstaina – tule mukaan

Itämeripäivää vietetään vuosittain elokuun viimeisenä torstaina erilaisten tapahtumien ja tempausten parissa. Voit osallistua monella eri tavalla, tule mukaan!

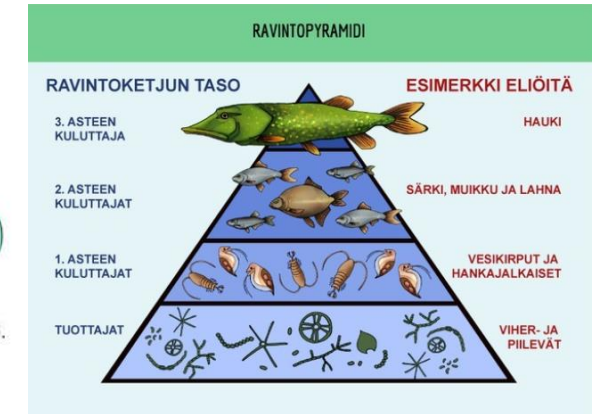

Lisätietoja

Mikä ihmisen vastuullisuus?

- ympäristö
- eläinten hyvinvointi
- tuoteturvallisuus
- ravitsemus
- työhyvinvointi
- paikallinen hyvinvointi ja
- taloudellinen vastuu.

Reilukauppa ja luomu

Reilun kaupan järjestelmä on luotu parantamaan kehitysmaiden pienviljelijöiden ja suurtilojen työntekijöiden asemaa kansainvälisessä kaupankäynnissä.

Seurakunnilla ja seurakuntayhtymillä voi olla Kirkon ympäristödiplomi, ja nämä organisaatiot ovat sitoutuneet Suomen evankelisluterilaisen kirkon ilmasto-ohjelmaan, jossa on tavoitteena hiilineutraali kirkko 2030.

Luomuelintarvikkeet ovat elintarvikkeita, joiden raaka-aineet on tuotettu luonnonmukaisessa maataloustuotannossa tai kerätty luomuhyväksytyiltä keruualueilta. Luonnonmukaiseen tuotantotapaan sovellettavat vähimmäisvaatimukset ovat Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksessa (EY) N:o 834/2007, ja niitä on sovellettava sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Tuotteiden, joilla on yhteisön tai kansallinen luomumerkki, katsotaan täyttävän vaatimukset.

Lisää reilusta kaupasta ja luomusta Vastuullisuus –liitteestä ja organisaatioiden omilta sivuilta:

<https://www.maailmankaupat.fi/takuujarjestelmat/>

<https://www.luomuwiki.fi/doku.php?id=luomuwiki:luomumerkit>

https://www.luomuravintola.fi/portaat-luomuun---ohjelman_toiminta

Finnwatchin julkaisu päästökaupasta

Kesäkuussa 2021 julkaistu raportti:

Anekauppaa vai ilmastotekoja?

Tässä linkki: [Anekauppaa vai ilmastotekoja? \(finnwatch.org\)](https://finnwatch.org)

Linkkejä henkilöstön perehdyttämiseen

Ympäristömerkit

<https://www.ymparistoosaava.fi/ruokapalveluala/index.php?k=22575>

Ruoka- ja ravitsemussuositukset

<https://www.ruokavirasto.fi/teemat/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemus-ja-ruokasuositukset/>

<https://ravitsemuspassi.fi/>

Lähirookaohjelman päivitys 2021 (asiantuntijatehtävissä oleville)

<https://mmm.fi/lahiruoka>

Kestävät ruokapalvelut

<https://www.ymparistoosaava.fi/ruokapalveluala/index.php?k=22444>

[Vastuulliset ruokapalvelut | Savon ammattiopisto \(sakky.fi\)](https://www.vastuullisetruokapalvelut.fi/)

<https://www.laurea.fi/tietoa-meista/kestava-laurea/kestavat-ruokapalvelut/>

<https://www.uef.fi/fi/artikkeli/ita-suomen-yliopiston-hiilijalanjalki-pieneni>

Ilmastonmuutos

<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/ilmastonmuutos/>

Kuvan lähde: Ravitsemusterapeuttien yhdistys ry, Sanna Talvia: Vegaaniruokavalio. 2017

Tarkista oma osaamisesi maksutta

- **Hygieniaosaamistesti**

<https://www.ruokavirasto.fi/henkiloasiakkaat/hygieniapassi/Hygieniapassitesti/sahkoine-n-mallitesti/>

- **Ravitsemispassi:**

<https://ravitsemuspassi.fi/>

- **Ruokapalvelualan ympäristöpassi**

<https://www.ymparistoosaava.fi/ruokapalveluala>

YMPÄRISTÖOSAAVA.fi
YMPÄRISTÖOSAAVA AMMATTILAINEN

Huolehdihan siitä, että myös uudet työntekijät ja sijaiset osaavat.
Kertaa ensin itse ja opasta sitten muita.

Ollaan yhdessä vastuullisia ammattilaisia

Asiakaspalvelu
0294 444 300
asiakaspalvelu@hansel.fi

Verkkopalvelu
www.hansel.fi

Tapahtumasivusto
www.hansel-tapahtumat.fi